

Mennyi veszteséget okoznak a betegségek a sertéstartásban, különös tekintettel a PRDC-re

MÁOK XX. jubileumi ünnepe

Budapest, 2016. május 14.

Dr. Ózsvári László PhD, MBA
tanszékvezető egyetemi docens
SZIE-ÁOTK Állat-egészségügyi Igazgatástani és
Agrár-gazdaságtani Tanszék

1

„Éhes disznó makkal álmodik.”

- magyar mondás

2

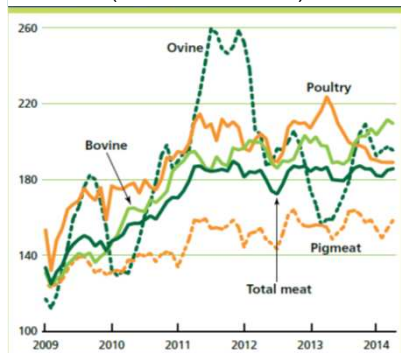

FAO húsfélék árindex
(2002-2004 = 100)

FAO, 2014.

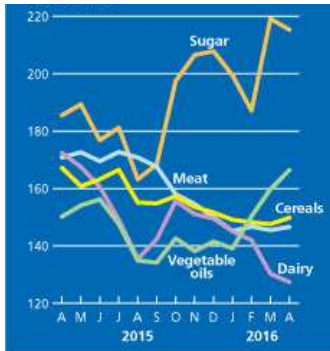

FAO élelmiszer árindex
(2002-2004 = 100)

FAO, 2016.

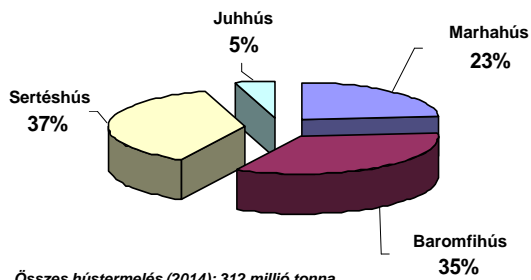

Globális hústermelés

FAO-OECD, 2015.

Összes hústermelés (2014): 312 millió tonna
Összes hústermelés (2023): 363 millió tonna

5

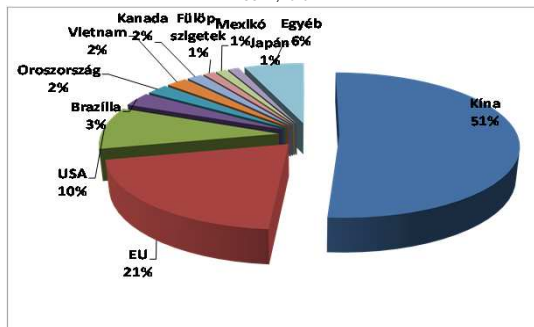

Globális sertéshús-termelés

USDA, 2015.

Összes termelés (2014): 110,5 millió t

Éves növekedési ütem: 1,1%
Fejlődő országok!

6

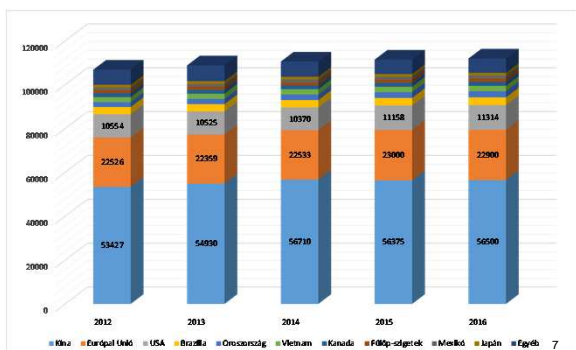

A világ sertéshús termelése (2012-2016)

USDA, 2015.

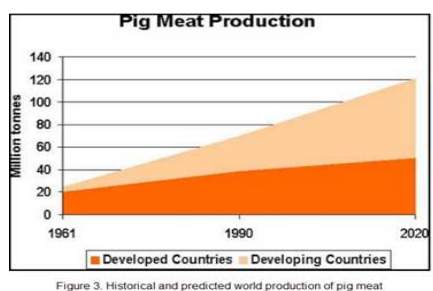

A világ sertéshústermelése 1961-2020

8

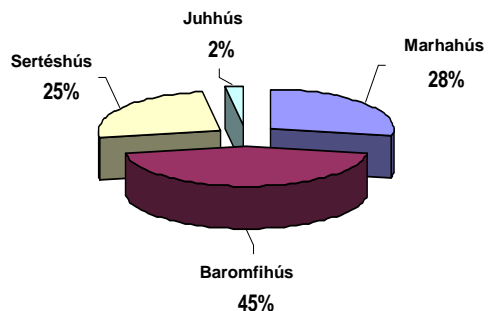

A világ húskereskedelmének megoszlása

FAO-OECD, 2015.

A megtermelt sertéshús 7,2%-a kerül be a nemzetközi kereskedelembe

9

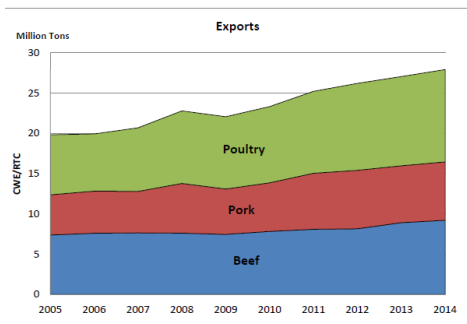

A globális húsexport változása 2005-2014

USDA, 2015.

Sertéshús-kereskedelem évi növekedési üteme: <0,5%

10

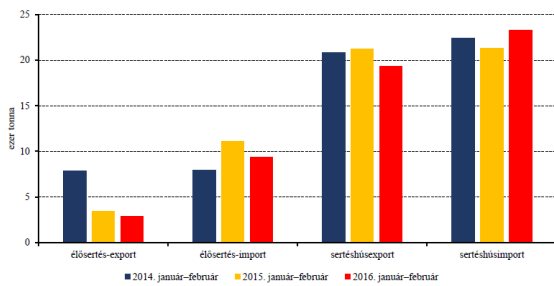

Az élő sertés és a sertéshús külkereskedelmének mennyisége Magyarországon

KSH, 2016.

11

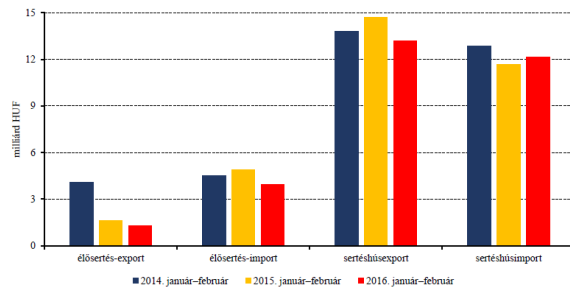

Az élő sertés és a sertéshús külkereskedelmének értéke Magyarországon

KSH, 2016.

12

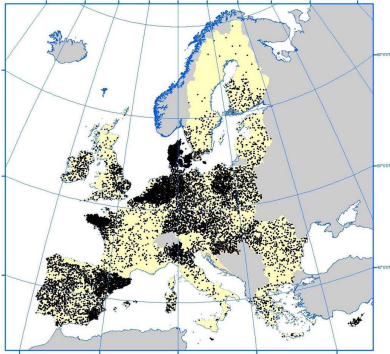

Kocák Európában

13

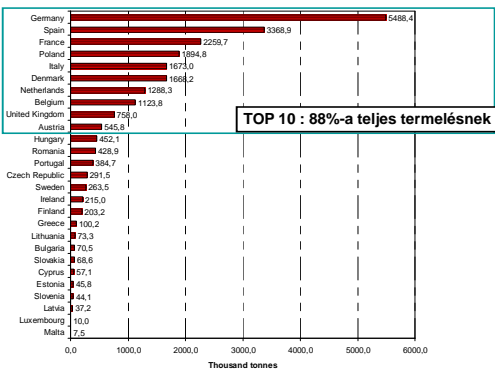

Sertéshús-termelés az EU-ban

FAO-OECD, 2012.

14

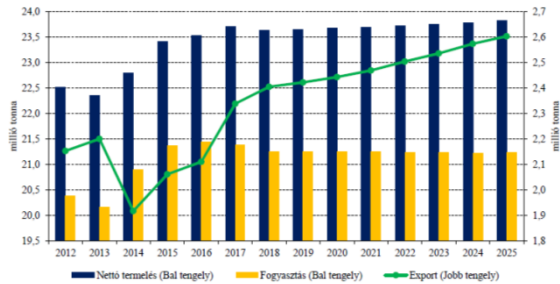

Az EU sertéshúspiacának kilátásai középtávon

Európai Bizottság, 2016.

15

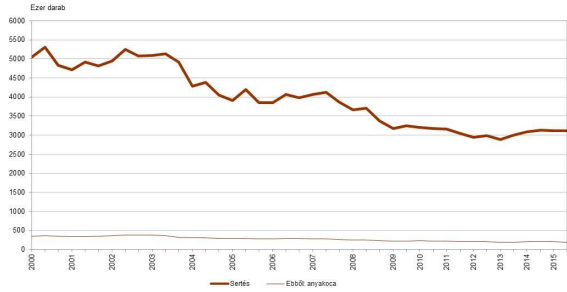

A sertés- és anyakocaállomány decemberi alakulása

(2000-2015, ezer db)
KSH, 2016.

16

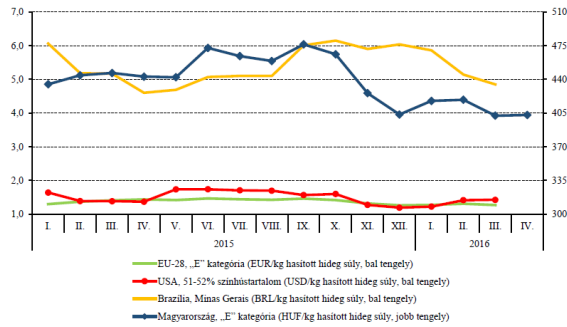

A sertéshús világpiacon árá

AKI, 2016.

17

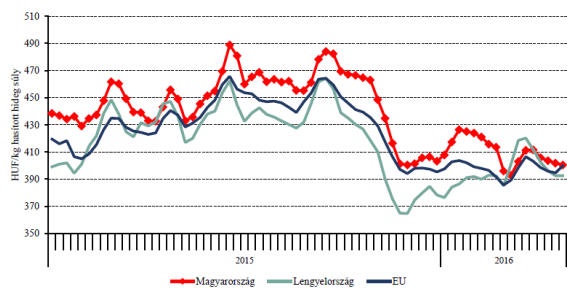

A vágósertés („E” minőségi kategória) vágóhídi belépési ára

AKI, 2016.

18

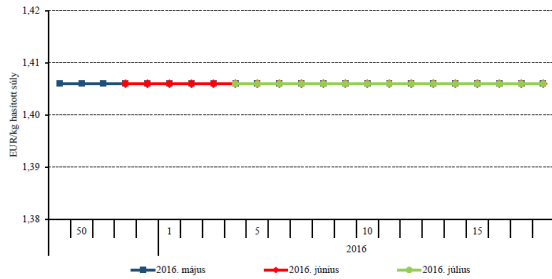

A sertés (56% színhústartalom) különböző határidőre szóló jegyzése a lipcsei árutőzsdén
AKI, 2016.

22

Magyarországi sertéshizlaló telepek főbb ár és költségadatai
Forrás: MÁL, 2015.

MUTATÓK	2011/2012		2013/2014	
	N	Átlag	N	Átlag
Költségek/árak				
Hasított félsertésre eső felvásárlási ára (Ft/kg)	49	439 (303-535)	15	478 (385-575)
Választott malac ára (Ft/malac)	41	7 603 (4 233-10 500)	12	6 286 (3 954-10 586)
Súlyozott takarmányár választás után (Ft/mázsa)	43	7 510 (5 640-10 800)	13	8 014 (6 261-9 249)
Állat-egészségügyi költség (Ft/hízó)	49	2 037 (700-5 000)	15	2 014 (789-3 347)

23

Állomány-egészségügyi menedzsment

- Az állatbetegségek - jövedelmező termelés rizikófaktorai - **KÖLTSÉGEK**
- **Költségcsökkentés - állomány szintű betegségek által okozott veszteségek minimalizálása**
- **Preventív szemlélet**
- **Kis költségtétel**
- **Költségoptimalizálás! (költségminimalizálás helyett)**

24

SERTÉSHIZLALÁS

25

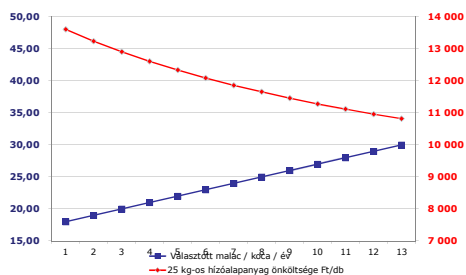

A választott malac/koca/év növekedésének a hatása a hízóalapanyag önköltségére

Forrás: TOPIGS

26

Magyarországi telepi létszám adatok

Forrás: MÁL, 2015.

MUTATÓK	2011/2012		2013/2014	
	N	Átlag	N	Átlag
Létszám adatok				
Kocák száma	47	1 254 (230-5 850)	12	1 377 (580-2 923)
Sertésszám battrián	47	3 696 (454-16 650)	14	4 275 (1 900-9 000)
Sertésszám hizlaldában	52	6 157 (179-24 975)	15	7 109 (2 759-23 000)
Hízósertés férőhely (hízó)	48	8 312 (500-26 000)	14	11 785 (3 000-35 250)
Férőhely kihasználtság (%)	48	77,98 (29,3-120,03)	14	64,78 (40,44-106,67)

27

Állomány-egészségügyi problémák gazdasági hatásai a hizlalás során II.

Testtömeg-gyarapodás 10%-os csökkenése

- Napi testtömeg-gyarapodás = **800 g/nap**
- Sertés felvásárlási ár = **375 Ft/kg**
- Árbevétel / sertés =
= $110 \times 375 = 41\,250 \text{ Ft}$
- Takarmányozási költség / hízó =
= $80 \times 2,88 \times 80 = 18\,432 \text{ Ft}$
- Hizlalás jövedelme / hízó =
= $41\,250 - 18\,432 - 10\,500 = 12\,318 \text{ Ft}$
- Elkészülési idő =
= $80 / 0,8 = 100 \text{ nap}$

34

Állomány-egészségügyi problémák gazdasági hatásai a hizlalás során III.

Testtömeg-gyarapodás 10%-os csökkenése

- Jövedelem / hízó / nap =
= $12\,318 / 100 = 123,18 \text{ Ft}$
- Napi testtömeg-gyarapodás = **720 g/nap**
- Elkészülési idő =
= $80 / 0,72 = 111,1$
- Elkészülési idő növekedése =
= $111,1 - 100 = 11,1$
- Veszteség/hízó =
= $11,1 \times 123,18 = 1\,367,3 \text{ Ft}$

35

Állomány-egészségügyi problémák gazdasági hatásai a hizlalás során IV.

Elhullás (hizlalási időszak felénél):

- Veszteség / hízó =
= $\text{Bevétel / hízó} - \text{utónevelt malac ára} -$
= $0,5 \times \text{takarmányozási költség / hízó}$
- Veszteség/hízó =
= $41\,250 - 10\,500 - 0,5 \times 18\,432 = 21\,534 \text{ Ft}$

36

A parazitózisok okozta veszteségek becslése és számítása

Gyakorlati tapasztalatok:

- Parazita fertőzések elsődleges hatásai a termelésre:
  - Hízalási teljesítmény romlása
  - Elhullási arány növekedése
  - Májelkobzás növekedése
- Rühösség hatása a testtömeg-gyarapodásra és a takarmány-értékesülésre:
  - Heveny forma: **-10-30%**
  - Idült forma: **-5-10%**
- *Belső élősködők* hatása a testtömeg-gyarapodásra és a takarmány-értékesülésre: **-10%**

37

A légzőszervi betegségek okozta veszteségek nagysága

Biró és Ózsvári, 2006.

- *Mycoplasma pneumoniae*:
  - Testtömeg-gyarapodás csökkenés: **18,4% (2,8-44%)**
  - Takarmány-értékesülés romlás: **15,4% (0,8-47%)**
- *Actinobacillus pleuropneumoniae*:
  - Testtömeg-gyarapodás csökkenés: **42,4% (6,2-77%)**
  - Takarmány-értékesülés romlás: **32,5% (2,9-61%)**

38

Tüdőgyulladások okozta veszteségek becslése

- Takarmány-értékesülés, testtömeg-gyarapodás és elhullás okozta veszteségeket veszi figyelembe.
- Kiindulópontja a tüdőelváltozást mutató területek állományszintű nagyságának meghatározása.
- Vágóhídi vizsgálatok során a tüdőbeli elváltozásokat pontozzuk.
- Elváltozást mutató területek nagysága alapján meghatározható a testtömeg-gyarapodás csökkenés mértéke.
- Számítható a takarmány-értékesülés romlása.
- Prognosztizálható a veszteség nagysága.

39

Hazai tüdővizsgálatok eredményei (1995-2005)

Bíró és Biksi, 2006.

- Tüdőgyulladások átlagos előfordulási aránya: **> 80%**
- Mellhártyagyulladásoké átlagosan: **38%**
- Ezek az értékek állományonként nagy eltérést mutattak:
  - súlyos fokú tüdőgyulladások aránya: **7-46%**
  - mellhártyagyulladás (különbség még nagyobb): **8-98%**
- Elváltzott tüdőterületek állományszintű átlaga: **16,74%**
- Átlagos hizlalási mutatókkal rendelkező telep esetében:
  - napi testtömeg-gyarapodás csökkenése: **9,3%**
  - takarmány-értékesülés romlása: **6,9%**
- Hízónkénti veszteség: **1000-2000 Ft (3,5-7 EUR)**₄₀

Légzőszervi betegségek elleni stratégiai védekezés alapelvei

- I. Vágóhídi tüdővizsgálat és a veszteségek nagyságának prognosztizálása
- II. Kísérleti vakcinázási program eredményeinek kiértékelése és költség-haszon elemzése
- III. Vakcinázási program bevezetése és ellenőrzése
- IV. Tartástechnológia átvilágítása
- V. Tartástechnológia átalakítása

41

PRDC kórokozók állományszintű előfordulása és súlyossága

Forrás: MÁL, 2015.

Kórokozó	2011/2012		2013/2014	
	Állományszintű előfordulás (%)	Súlyosság	Állományszintű előfordulás (%)	Súlyosság
PCV-2	92,3	1,28	100,0	1,16
M. hyo.	90,4	1,49	100,0	1,25
APP	82,7	1,41	93,3	1,26
PRRS	44,2	1,67	73,3	1,30
AR	23,1	1,12	46,7	0,46
HPS	21,2	1,22	100,0	1,11
SIV	5,8	1,17	53,3	1,24

42

PRDC kórokozók ellen vakcinázott sertésállományok

Forrás: MÁL, 2015.

Kórokozó	Állományok (%)	
	2011/2012	2013/2014
PCV-2	75,0	86,7
M. hyo.	67,3	86,7
APP	19,2	26,7
PRRSV	15,4	46,7
AR	3,8	26,7
HPS	3,8	0,0 ⁴³

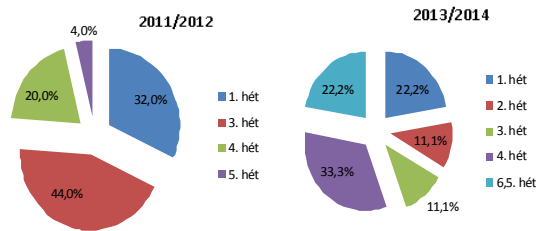

A sertések életkora egyszeri M. hyo elleni vakcinázáskor

Forrás: MÁL, 2015.

44

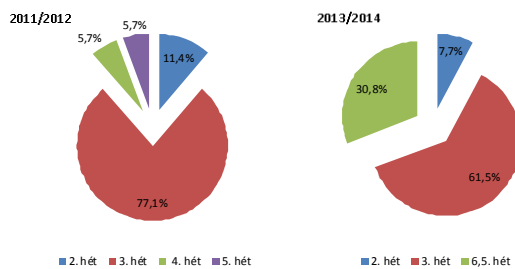

A sertések életkora PCV-2 elleni vakcinázáskor

Forrás: MÁL, 2015.

45

ESETTANULMÁNY

SERTÉSTELEP HIZLALÁSI SZAKASZ

KÉSZÍTMÉNYVÁLASZTÁS

46

Esettanulmány – Sertéstelep hizlalási szakasz (1)

- Egy sertéstartó vállalkozás szeretné javítani a telep hizlalási mutatóit és így növelni a jövedelmezőségét. A diagnosztikai vizsgálatok szerint a legnagyobb gondot az APP okozza.
- Ennek érdekében két különböző gyógyszerforgalmazó céget keresett fel, amelyek természetesen saját, különböző APP vakcináikat javasolták.
- A telepvezető kipróbálta egy-egy ólban a két különböző vakcinát, amelyeknek termelési mutatóira gyakorolt hatásuk és áruk az alábbi:

	ADG	FCR	Elhullás (%)	Vakcinaár
Vaksinázás nélkül	600	3,2	8	
„A” vakcina	648	2,88	5	550
„B” vakcina	660	3,0	4	650

Melyiket vakcinát válassza a vállalkozás vezetője?

47

Esettanulmány – Sertéstelep hizlalási szakasz (2)

1. Számítsa ki a hizlalási ciklus hosszát és a hízókból származó bevételek nagyságát az APP vakcinázási program előtt!

- Betelepített süldő / telep = 5 000 sertés
- Hízótömeg-gyarapodás a hizlaldában = 78 kg
- Vágási élősúly = 108 kg
- Felvásárlási ár = 325 Ft/kg
- Hizlalási ciklus hossza (nap) =
 $= 78 / 0,6 = 130$
- Hizlalási ciklus/év =
 $= 365 / 130 = 2,81$
- Telep bevétele/év =
 $= 2,81 \times 5\,000 \times 0,92 \times 108 \times 325 = 453\,330\,000$ Ft

48

Esettanulmány – Sertéstelep hizlalási szakasz (3)

2. Számítsa ki a hizlalási ciklus hosszát és a hízókból származó bevételek nagyságát az „A” vakcinázási programot követő időszakban!

- Hizlalási ciklus hossza (nap) =
 $= 78 / 0,648 = 120$
- Hizlalási ciklus / év =
 $= 365 / 120 = 3,03$
- Telep bevétele / év =
 $= 3,03 \times 5\,000 \times 78 \times 0,95 \times 325 = 505\,561\,500 \text{ Ft}$

3. Számítsa ki a hizlalási ciklus hosszát és a hízókból származó bevételek nagyságát a „B” vakcinázási programot követő időszakban!

- Hizlalási ciklus hossza (nap) =
 $= 78 / 0,66 = 118$
- Hizlalási ciklus / év =
 $= 365 / 118 = 3,09$
- Telep bevétele / év =
 $= 3,09 \times 5\,000 \times 78 \times 0,96 \times 325 = 520\,344\,000 \text{ Ft}$

49

Esettanulmány – Sertéstelep hizlalási szakasz (4)

4. Számítsa ki a takarmányozási költségeket a program alkalmazása előtti időszakban!

- Takarmány ára = **75 Ft/kg**
- Takarmányozási költség / telep / év =
 $= 2,81 \times 5\,000 \times 78 \times 0,92 \times 3,2 \times 75 = 241\,776\,000 \text{ Ft}$

5. Számítsa ki a takarmányozási költségeket az „A” vakcinázási program alkalmazása utáni időszakban!

- Takarmányozási költség / telep / év =
 $= 3,03 \times 5\,000 \times 78 \times 0,95 \times 2,88 \times 75 = 242\,669\,520 \text{ Ft}$

6. Számítsa ki a takarmányozási költségeket a „B” vakcinázási program alkalmazása utáni időszakban!

- Takarmányozási költség / telep / év =
 $= 3,09 \times 5\,000 \times 78 \times 0,96 \times 3 \times 75 = 260\,172\,000 \text{ Ft}$

50

Esettanulmány – Sertéstelep hizlalási szakasz (5)

7. Számítsa ki a telep hizlalásból származó többletjövedelmét az „A” vakcinázási program után!

- Többletjövedelem/teleplév =
 $= (505\,561\,500 - 453\,330\,000) + (241\,766 - 242\,669\,520) =$
 $= (52\,231\,500 - 893\,520) = 51\,337\,980 \text{ Ft}$

8. Számítsa ki a telep hizlalásból származó többletjövedelmét a „B” vakcinázási program után!

- Többletjövedelem/teleplév =
 $= (520\,344\,000 - 453\,330\,000) + (241\,766 - 260\,172\,000) =$
 $= (67\,014\,000 - 18\,396\,000) = 48\,618\,000 \text{ Ft}$

51

B/C és ROI

Költség-haszon arány (Benefit-Cost Ratio – BC):

- bevételek/költségek
- Az egységnyi költségre jutó bevételek nagyságát jelzi.
- Program gazdaságilag megtérül ha >1.
- Példa:

$$100.000/25.000 = 4$$

Befektetés megtérülése (Return on investment - ROI):

- $(\text{bevételek} - \text{költségek})/\text{költségek} \times 100$
- Megtérülést mutatja %-ban.
- Példa:

$$(100.000 - 25.000)/25.000 \times 100 = 300\% (3:1)$$

52

Esettanulmány – Sertéstelep hizlalási szakasz (6)

9. Számítsa ki a vakcinázási programok költség-haszon arányát és a befektetések megtérülését!

- „A” vakcina ára: 550 Ft/db
- „B” vakcina ára: 650 Ft/db
- Telepi vakcinázási költség/év „A” vakcinázásnál:
= $3,03 \times 5000 \times 550 = 8\,338\,846$ Ft
- Telepi vakcinázási költség/év „B” vakcinázásnál:
= $3,09 \times 5000 \times 650 = 10\,037\,500$ Ft

53

Esettanulmány – Sertéstelep hizlalási szakasz (7)

Költség-haszon arány „A” vakcinázásnál =
= $51\,337\,980 / 8\,338\,846 = 6,16$

Költség-haszon arány „B” vakcinázásnál =
= $48\,618\,000 / 10\,037\,500 = 4,84$

Befektetés megtérülése „A” vakcinázásnál =
= $((51\,337\,980 - 8\,338\,846) / 8\,338\,846) \times 100 = 516\%$

Befektetés megtérülése „B” vakcinázásnál =
= $((48\,618\,000 - 10\,037\,500) / 10\,037\,500) \times 100 = 384\%$

10. Melyik vakcinázást választaná?
A vakcinázás!

54

Az állomány-egészségügyi programok gazdasági értékelése

- Realizálható haszon nagysága felbecsülhető (hatékony tervek és erőforrás-elosztás)
- Erőforrások nagysága – döntési kritérium
- Monitorozás
- Állat-egészségügyi menedzsment színvonalának javítása = jövedelmezőség emelése!
  - BEFEKTETÉS! (a befektetett tőke megtérülése **200-600%**, átlagosan **300%**)

55

IRODALOM

- **EGYETEMI JEGYZET:**
  - Bíró O. – Ózsvári L. (2006): Állat-egészségügyi gazdaságtan. Egyetemi jegyzet. SZIE-ÁOTK, Állat-egészségügyi Igazgatástani és Agrár-gazdaságtani Tanszék. Budapest, 170. p.; 1. 6. és 9. fejezet
- **FOLYÓIRATCIKK:**
  - Ózsvári L. – Búza L. (2015): Sertés hizlaló telepek technológiai színvonalának, főbb termelési mutatóinak és légzőszervi betegségei (PRDC) menedzsmentjének összehasonlító vizsgálata. Magyar Állatorvosok Lapja, 137. (2) 79-92. pp.
  - Ózsvári L. – Bíró O. – Lakner Z. (2012): Role of veterinary management in increasing pig breeding efficiency: a methodological approach. Studies in Agricultural Economics. 114. 10-15.
  - Bíró O. – Ózsvári L. – Lakner Z. (2008): Az állategészségügyi menedzsment hatása a sertésenyésztő telepek teljesítményére – egy módszertani kísérlet tanulságai. Magyar Állatorvosok Lapja, 130. (3) 138-147. pp.
  - Bíró O. – Ózsvári L. – Biksi I. – Román P. (2005): A sertéstelepek gyógyszerköltségeinek, technológiai színvonalának és főbb termelési mutatóinak összehasonlító vizsgálata. Magyar Állatorvosok Lapja, 127. (2) 81-87. pp.

56

„Nem erőszak a disznótor.”

- magyar mondás

57

Köszönöm a figyelmet!

Project ID: 21510133

58
